

บทที่ 9

วิเคราะห์และสรุป

หมู่บ้านกุสวายเป็นที่รวมความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศาสนา เศรษฐกิจ และองค์กรทางสังคม ส่งผลให้สังคมกุสวายมีลักษณะซับซ้อนในการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มต่าง ๆ มากมาย ซึ่งการปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนอกจากเป็นการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ แล้ว กลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันคือ ชาวม้งก็มีความแตกต่างในองค์กรการร่วมมือทางการท่องเที่ยว สายตระกูล และศาสนา ปรัชญาการณเช่นนี้เป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลจากรัฐไทยในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความทันสมัย อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การปกครอง และความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ดังนั้นความสัมพันธ์ทางสังคมของชาวม้งจึงมีสามลักษณะคือ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในฐานะเป็นชนกลุ่มน้อยกับชนกลุ่มใหญ่ในที่นี้คือชาว ม้งกับคนเมืองหมู่บ้านอื่น และกับนโยบายการดำเนินงานของรัฐต่อหมู่บ้านกุสวาย
2. ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน คือ ความสัมพันธ์ภายในของกลุ่มต่าง ๆ ในกลุ่มชาวม้งกุสวายกับความสัมพันธ์ระหว่างชาวม้งกุสวายกับชาวม้งที่อยู่หมู่บ้านอื่น
3. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มในกุสวาย

ลักษณะความสัมพันธ์ดังกล่าว ส่งผลให้ความเป็นชาติพันธุ์ม้งเป็นสิ่งที่ควรได้รับการพิจารณาในฐานะที่อยู่ในหมู่บ้านที่มีกิจกรรมต่าง ๆ จากภายนอกเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างสูง ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยม้งหมู่บ้านอื่นที่มักจะแสดงลักษณะความโดดเดี่ยวและห่างไกลจากความสัมพันธ์กับสังคมภายนอก และผลสรุปตรงตามสมมติฐานที่ได้วางไว้ทุกประการ

9.1 ความหลากหลายในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

พื้นฐานเบื้องต้นของความหลากหลายแสดงให้เห็นได้จากความแตกต่างของที่มา และระยะเวลาในการอพยพ ซึ่งก่อให้เกิดมีความแตกต่างทางศาสนาและชาติพันธุ์ขึ้นมาในหมู่บ้าน ในกลุ่มชาวม้ง ช่วงแรกของการอพยพยังคงถือศาสนาประจำชนเผ่า แต่ในชาวจีนฮ่อมีการนับถือศาสนาพุทธและ อิสลาม เหมือนในกลุ่มคนไทย/คนเมือง ในขณะที่ชาวกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและเป็นลูกจ้างในไร่ นา กลุ่มสุดท้ายคือ คนต่างด้าว ชาวจีนฮ่อ และชาวไทยใหญ่ ซึ่งเข้ามาเป็นลูกจ้างในร้านค้าและไร่ตามคำชักชวนของคนรู้จัก และญาติที่อยู่ในหมู่บ้าน นโยบายรัฐชาติในการทำให้ชาวเขาเป็นคนไทยและการเผยแพร่ศาสนาคริสต์ของหมอสอนศาสนา ทำให้ชาวม้งบางกลุ่มเปลี่ยนศาสนา เช่น กลุ่มม้งวางหวังวัฒนา

ถือศาสนาพุทธ โดยการเผยแพร่ของพระอาจารย์กระดิน ที่สำนักสงฆ์ ในขณะที่กลุ่มมังลี และมังย่าง บางครัวเรือนได้หันมานับถือศาสนาคริสต์ ความหลากหลายทางศาสนาและชาติพันธุ์เช่นนี้ส่งผลให้เกิดรูปแบบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน เมื่อความทันสมัยต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ecotourism) การเกษตรพืชพาณิชย์ และระบบการปกครองเข้ามา กลุ่มม้งวางหวังวัฒนาได้สร้าง องค์กรทางสังคมอย่างเหนียวแน่นขึ้น ซึ่งมีระบบระเบียบการควบคุมรวมกลุ่มมากมายไม่ว่าจะเป็น การหันมานับถือศาสนาพุทธ ยกเลิกการบวงสรวงผีของศาสนาผี การจัดตั้งกลุ่มหุ้นส่วนบริหารพิพิธภัณฑสถาน การตั้งสหกรณ์ร้านค้ากลุ่มหวังวัฒนา การกำหนดให้สมาชิกในกลุ่มแต่งกายชุดม้งเมื่อขายสินค้า และการใช้เครื่องปั้นไฟร่วมกัน ในขณะที่ม้งกลุ่มแซ่สกุลอื่น ๆ เช่น มังลี มังย่าง และมังว่าง ได้จัดตั้งหุ้นส่วนบริหารส่วนน้ำตกภูสวยขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน การจัดตั้งองค์กรทางสังคมระหว่างสองกลุ่มนี้มีได้มีความขัดแย้งต่อกัน แต่ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างในการรวมกลุ่มระหว่างชาวม้งแซ่สกุล ต่าง ๆ ด้วยกันเอง ถึงแม้ว่าชาวม้งบางคนก็นับถือศาสนาคริสต์จะแสดงความแตกต่างกับชาวม้งทั่วไป แต่ปัจจัยในความสัมพันธ์ทางเครือญาติและสายตระกูลได้เข้ามามีความสำคัญมากกว่าความแตกต่างทางศาสนาภายในสายตระกูลชาวม้งแซ่ลี และแซ่ย่าง

ประเด็นการนับถือศาสนาและองค์กรที่ต่างกันของกลุ่มม้งวางหวังวัฒนา กับกลุ่มชาวม้งแซ่สกุลอื่น ทำให้ปฏิสัมพันธ์ทางพิธีกรรมแยกออกไปในสองกลุ่มข้างต้น กลุ่มม้งแซ่สกุลต่าง ๆ ยังคงมีการทำพิธีกรรมร่วมกันเมื่อชาวม้งครัวเรือนหนึ่งจัดพิธีกรรมขึ้น ชาวม้งแซ่สกุลอื่นที่มีความสัมพันธ์เป็นญาติพี่น้อง ญาติทางการแต่งงาน และเพื่อน มักจะเข้าร่วมพิธีกรรมอยู่อย่างเสมอในขณะเดียวกับที่ผู้จัดการในพิธีกรรม (dab) ในมังลี มังย่าง และมังว่าง มักจะได้รับเชิญและทำการจัดการพิธีกรรมร่วมกันในบ้านที่มีพิธี ความเชื่อของศาสนาผี จึงเป็นจุดรวมความสัมพันธ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดการ ติดต่อบรรยากาศ และถกเถียงปัญหาภายในกลุ่มกันขึ้น ในทางกลับกันกลุ่มม้งวางหวังวัฒนาที่นับถือศาสนาพุทธและยกเลิกการทำพิธีกรรมส่วนใหญ่แล้ว ทำให้ไม่ค่อยเข้าร่วมในกิจกรรมทางพิธีกรรมของศาสนาผีของชาวม้งแซ่สกุลอื่น ๆ จะมีอยู่บ้างเมื่อได้รับเชิญจากญาติพี่น้องทางการแต่งงาน เพื่อนสนิทที่เป็นม้งแซ่สกุลอื่น

ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างชาวม้งกลุ่มต่าง ๆ มิได้มีความขัดแย้งที่รุนแรงมากมายเนื่องจากความสัมพันธ์ทางเครือญาติโดยการแต่งงานระหว่างกันภายในหมู่บ้านเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์และลดความขัดแย้งลงไป ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างทางศาสนา และองค์กรทางสังคมระหว่างชาวม้งอยู่ ความขัดแย้งที่มีอยู่มักจะเป็นเรื่องการถกเถียงกันเกี่ยวกับคุณสมบัติและการนำศาสนามาปฏิบัติใช้ในระหว่างม้งวางหวังวัฒนา และม้งแซ่สกุลอื่น ๆ ที่ยังคงถือศาสนาผี ในกลุ่มม้งวางหวังวัฒนาที่ถือศาสนาพุทธมองตนเองว่าได้ละทิ้งความเชื่อเก่า ๆ ที่เป็นการสิ้นเปลืองเงินทอง และเวลาในการทำพิธีกรรมและการแก้ไขปัญหาวิตต่าง ๆ การยึดศาสนาพุทธได้แสดงความเป็นชาวม้งที่ยกระดับจากการเชื่อถือผีสาง เทวดา ที่อยู่ตามที่ต่าง ๆ ของศาสนาผีไปสู่ระดับที่สูงกว่าที่ต้องการหาความจริง แก้ไขปัญหาของชีวิต และดำเนินชีวิตอย่างสงบสุขได้ก็โดยอาศัยหลักเหตุผลทางวิทยาศาสตร์มาเป็นเครื่อง

พิสูจน์ ลักษณะการเปลี่ยนความเชื่อเช่นนี้ของชาวม้งว่างหวังวัฒนาเป็นการพยายามแสดงความเป็นมั่งหัวก้าวหน้าและมุ่งเข้าไปมีความสัมพันธ์และยอมรับในค่านิยม ความคิด และการปกครองของไทย ในขณะที่ชาวม้งแซ่สกุลอื่น ๆ ที่ยังคงถือศาสนาั้งอยู่ได้พยายามแสดงถึงความสำคัญของความเชื่อ การปฏิบัติ และพิธีกรรมของศาสนาั้งที่ชาวม้งต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกัน เพื่อบวงสรวงวิญญาณบรรพบุรุษ และผีต่าง ๆ ตามโอกาส อันจะนำความสุขและเจริญรุ่งเรืองมาสู่ตัวผู้ที่เชื่อและปฏิบัติตาม ความ เป็นมั่งอนุรักษ์ในพิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับผีบ้าน (dab qhuas) ส่งผลให้มีการวิจารณ์การเปลี่ยน และถือศาสนาพุทธในกลุ่มม้งว่างหวังวัฒนาว่า ลืมสิ่งที่บรรพบุรุษให้มา ในขณะที่การทำพิธีทางศาสนา พุทธของกลุ่มม้งว่างหวังวัฒนาเองสมาชิกภายในกลุ่มยังไม่เกิดรูปแบบที่ชัดเจนในขั้นตอนในการลัดกิจกรรมทางศาสนาเพื่อให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์อย่างแท้จริง

ความขัดแย้งทางการเมืองที่มีอยู่บ้างเป็นไปในลักษณะการกล่าวหากันในเชิงการบริหารงานและความโปร่งใสในด้านงบประมาณในการพัฒนาระหว่างกลุ่มม้งว่างหวังวัฒนาและกลุ่มม้งยาง ที่ผลัดกัน ขึ้นมาเป็นผู้นำการปกครองในหมู่บ้าน ปัญหาทางการเมืองระหว่างกลุ่มสืบเนื่องมาจากอิทธิพลทางการปกครองของไทย และอุทยานแห่งชาติที่หมู่บ้านภูสอย ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการปกครองท้องถิ่นของไทย ทำให้กระบวนการในการส่งตัวแทนเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านของชาวม้งเปลี่ยนแปลงไป ผู้อาวุโสในแต่ละแซ่สกุลถูกลดบทบาทลงเหลือเป็นที่ปรึกษาและร่วมพิจารณาตัดสินข้อพิพาทร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านทำให้กลุ่มชาวม้งที่เป็นคนหนุ่มอายุระหว่าง 25-35 ปี ที่มีการศึกษามีบทบาทในการพัฒนาในหมู่บ้านแทนกลุ่มผู้สูงอายุ ทั้งในด้านการเป็นผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะ อปพร. บ้านภูสอย คณะกรรมการเกษตรกรสวนลิ้นจี่ การแบ่งเขตการปกครองภายในหมู่บ้านออกเป็น 10 เขตการปกครองโดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านดูแลรับผิดชอบคนละเขต ทำให้แต่ละเขตการปกครองที่เป็นที่รวมของชาวม้งต่างแซ่สกุลและกลุ่มชาติพันธุ์อื่นมิได้ให้ความร่วมมือในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับคณะกรรมการมากนัก คณะกรรมการที่ดูแลรับผิดชอบเขตที่รวมม้งแซ่สกุลต่าง ๆ กับชาติพันธุ์อื่นที่อยู่รวมกันไม่สามารถควบคุมดูแลให้สมาชิกภายในเขตของตนเองปฏิบัติและร่วมมือในการพัฒนาได้มากนักอันเนื่องมาจากความแตกต่างภายใน ในขณะที่ข้อกล่าวหาจากอุทยานแห่งชาติ เกี่ยวกับความไม่เป็นระเบียบของชุมชนหมู่บ้านภูสอย การบุกรุกขยายพื้นที่ทำกินของชาวม้งและไม่มีมาตรการในการรักษาระเบียบภายในหมู่บ้านและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านต้องจัดวางมาตรการในการปกครองหมู่บ้าน และเก็บหลักฐานที่เป็นรูปธรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายรูป การเขียนโครงการในการดูแลรักษาป้องกันไฟป่า การปลูกต้นไม้ช่วยอนุรักษ์ป่า เป็นต้น การกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการหมู่บ้านชุดปัจจุบันก่อให้เกิดผลกระทบทำให้มีการกล่าวหาพาดพิงถึงคณะกรรมการหมู่บ้านชุดอดีตที่มีได้เก็บหลักฐานในการปกครองหมู่บ้านและมาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ป่ารอบหมู่บ้านเอาไว้ เป็นผลให้ถูกอุทยานแห่งชาติ ใช้เป็นข้อกล่าวหาหมู่บ้าน โดยที่จริงการ

กระทำของคณะกรรมการหมู่บ้านชุดปัจจุบัน หวังผลให้อุทยานแห่งชาติไว้ว่างใจ ให้สิทธิและเปิดโอกาสให้มีโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในหมู่บ้านมากยิ่งขึ้น

ในการกล่าวหาซึ่งกันและกันระหว่างคณะกรรมการหมู่บ้านชุดอดีตซึ่งเป็นคณะกรรมการในความควบคุมของ “มั่งว้างหวังวัฒนา” กับคณะกรรมการหมู่บ้านชุดปัจจุบันที่อยู่ในความควบคุมของกลุ่ม “มั่งย่าง” นอกจากการโต้เถียงกันเรื่องดังกล่าวข้างต้น ความไม่โปร่งใสในการใช้งบประมาณการพัฒนาที่ได้รับมักจะถูกยกเอามาเป็นหัวข้อสำคัญในการลดความน่าเชื่อถือระหว่างกัน เช่น กลุ่มมั่งว้างหวังวัฒนา โดยมี นายยอดยศ หวังวัฒนา เป็นผู้ใหญ่บ้านในอดีต ถูกกล่าวหาว่า นำเงินงบประมาณที่ได้รับจากการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ ปี 2539 มาสร้างอาคารที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน โดยถึงปัจจุบันก็ยังมิได้รับการดำเนินการให้เป็นรูปธรรม ในขณะที่คณะกรรมการชุดปัจจุบันถูก กล่าวหาว่า งบประมาณจาก อบต.เพื่อใช้ในการตอบแทนให้กับผู้ที่ทำการดูแลป้องกันไฟป่ารอบหมู่บ้านมีความไม่โปร่งใส ทั้ง ๆ ที่ข้อเท็จจริงเมื่อพิจารณาดูรายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้านทั้งสองชุดในสองสมัย ส่วนใหญ่ก็เป็นคณะกรรมการคนเดียวกัน การถกเถียงเช่นนี้เป็นการกล่าวหาในทางลับหลัง มิได้ประจักษ์หน้ากันโดยตรงไปตรงมา เนื่องจากสมาชิกในหมู่บ้านต่างมีสายสัมพันธ์ทางเครือญาติร่วมกันซึ่ง เป็นสิ่งช่วยรักษาความสัมพันธ์และลดความขัดแย้งได้ในระดับหนึ่ง

ประเด็นทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องกับความสามารถและความชอบธรรมในการปกครองหมู่บ้าน เมื่อการนับถือศาสนาพุทธของกลุ่มมั่งว้างหวังวัฒนาได้แสดงความเป็นมั่งหัวก้าวหน้า และมีองค์กรทางสังคมของตนเองอย่างเหนียวแน่น รวมทั้งพยายามสร้างสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุดใหม่ในกลุ่มชาวมั่งขึ้นให้เป็นตัวอย่างแก่ชาวมั่งแซ่สกุลอื่นในหมู่บ้าน การจัดการองค์กรของกลุ่มมั่งว้างหวังวัฒนาเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการเป็นผู้ใหญ่บ้านของ นายยอดยศ หวังวัฒนาในสมัยแรก (ปี พ.ศ.2525-2534) ความเป็นมั่งหัวก้าวหน้าเช่นนี้ทำให้หน่วยงานราชการไว้ว่างใจ และทำการติดต่อสัมพันธ์ได้อย่างสะดวกขึ้น อันเป็นผลให้ในสมัยที่นายยอดยศ หวังวัฒนาเป็นผู้ใหญ่บ้าน มีโครงการพัฒนาต่าง ๆ เข้ามาในหมู่บ้านอย่างมากมาย

ความสัมพันธ์ระหว่างชาวมั่งกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นปรากฏชัดเจนด้านความแตกต่างทางศาสนา เศรษฐกิจ กลุ่มชาวมั่งยังคงเป็นชนกลุ่มใหญ่ในหมู่บ้านที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจสูงสุดไม่ว่าที่ทำการปลุกปั้นจี และพีชไร่ชนิดอื่น ๆ และธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น เป็นผู้ค้า ในขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นเป็นชนกลุ่มน้อยในหมู่บ้านซึ่งมีศาสนาที่แตกต่างจากชาวมั่งส่วนใหญ่ และมีผลประโยชน์ทางการค้าเพียงอย่างเดียว ซึ่งแบ่งได้สามประเภท คือ เป็นผู้ค้าในร้านของตนเอง (ชาวจีนฮ่อและคนไทย/คนเมือง) เป็นผู้ให้เช่าร้านค้า(ชาวจีนฮ่อ) และเป็นผู้เช่า (ชาวจีนฮ่อและคนไทย/คนเมือง) ในขณะที่ชาวกะเหรี่ยงและบุคคลต่างด้าว คือ ชาวจีนฮ่อ และชาวไทยใหญ่เข้ามาเป็นลูกจ้างในสวนลิ้นจี่ และร้านค้าให้กับชาวมั่งและชาวจีนฮ่อ ชาวต่างประเทศบางคน เช่น ชาวเนปาล และญี่ปุ่น เป็นผู้เช่าร้านค้าจากชาวมั่ง

องค์กรทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นนอกจากชาวม้งยังมีกลุ่มองค์กรที่ไม่มีความเหนียวแน่น ขาดการยึดเหนี่ยวภายในกลุ่ม เช่น คนไทย/คนเมือง และชาวจีนฮ่อที่นับถือศาสนาพุทธ กับชาวจีนฮ่อ และคนไทย คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม กิจกรรมความสัมพันธ์กับชาวม้งนอกเหนือจากความสัมพันธ์ในด้านการค้าระหว่างเป็นผู้เช่า (จีนฮ่อ และคนไทย/คนเมือง) กับผู้ให้เช่า (ชาวม้ง และจีนฮ่อ) และกิจกรรมทางการพัฒนากับการปกครองหมู่บ้านแล้ว ไม่มีกิจกรรมใดที่จะรวมความสัมพันธ์กับชาวม้งมากนัก รวมทั้งกิจกรรมทางศาสนาและพิธีกรรมในกลุ่มชาวม้งชาวจีนฮ่อและคนไทย/คนเมืองก็ไม่ได้เข้าร่วมด้วย

ในขณะที่เดียวกันความสัมพันธ์ทางการแต่งงานระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในหมู่บ้านยังพบน้อยมาก โดยเฉพาะการแต่งงานระหว่างชาวกะเหรี่ยงกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ทำให้โดยภาพรวมองค์กรทางเครือญาติระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ไม่เกิดขึ้น แต่ละกลุ่มเป็นอิสระจากกัน

ชาวม้งเป็นชนกลุ่มใหญ่ในหมู่บ้านทำให้สามารถเข้าถึงอำนาจการปกครองในหมู่บ้านได้โดยง่าย ยากเย็นนัก โดยใช้อำนาจทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการภายในกลุ่มชาวม้งเช่น ความสัมพันธ์ทางสายตระกูล เครือญาติ พิธีกรรม ศาสนาและองค์กรทางสังคมเพื่อการท่องเที่ยว (พิพิธภัณฑสถานและสวนน้ำตักภูสวย) และการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้านตามระบบการปกครองของไทย ทำให้กลุ่มชาวม้ง มีความชอบธรรมในการใช้อำนาจและปกครองสมาชิกต่าง ๆ ในหมู่บ้านได้ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของหมู่บ้านและร้านค้าจึงตกอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมของกลุ่มชาวม้งที่มีตำแหน่งเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มชาติพันธุ์อื่นต้องปฏิบัติตามและยอมรับ เช่น การจัดระเบียบร้านค้า การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหมู่บ้านตามระเบียบข้อบังคับการปกครองหมู่บ้านที่ได้กำหนดเอาไว้ เป็นลายลักษณ์อักษร

ความสัมพันธ์ทางสังคมการค้า ในลักษณะการค้าขายที่แตกต่างกันระหว่างชาวม้งและคนไทย/คนเมือง ทำให้เกิดความขัดแย้งกัน เช่น ชาวม้งกล่าวหาคนไทย/คนเมืองว่าแย่งลูกค้าไป ในขณะที่คนไทย/คนเมือง กล่าวว่า ชาวม้งไม่มีบุคลิกและกระตือรือร้นในการค้าขายและเรียกลูกค้าจึงทำให้ขายสู่คนไทย/คนเมืองไม่ได้ นอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งในด้านการโจมตีคุณภาพของสินค้าระหว่างผู้ค้าให้กับนักท่องเที่ยว โดยการแอบอ้างว่าสินค้าของอีกฝ่ายเป็นของปลอม ทั้ง ๆ ที่รับสินค้ามาจากแหล่งเดียวกัน ทำให้เกิดเรื่องกระทบกระทั่งในระหว่างผู้ค้าบางคน แต่มิได้รุนแรงมากนักหลังจากที่คณะกรรมการออกระเบียบควบคุมการค้าขายขึ้นมา

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวม้งกับชาวบ้านตำบลข้างเคียง เรื่องน้ำในลำห้วย ซึ่งชาวม้งถูกโจมตีจากชาวบ้านว่า เป็นต้นเหตุทำให้น้ำแห้งเนื่องจากลักลอบท่อน้ำเข้าสวนลิ้นจี่และใช้สารเคมีกับต้นลิ้นจี่จนทำให้น้ำแม่ปานมีสารพิษตกค้าง ปัญหาบานปลายไปจนถึงเรื่องการบุกรุกที่ทำกินใหม่ การสร้างอาคารที่พักถาวรในสวนลิ้นจี่ และการสร้างถนนเส้นใหม่เข้าสวน จนทำให้อุทยานแห่งชาติต้องเข้ามาแก้ไข ปัญหา ปัญหาเหล่านี้ชาวม้งต้องเผชิญกับปัญหาฝ่ายเดียวในขณะที่กลุ่มชาติพันธุ์อื่นมิได้รับผลกระทบ

ไปด้วย เนื่องจากไม่มีผลประโยชน์ในที่ดินทำกินอยู่ในอุทยานแห่งชาติเหมือนชาวม้ง ในขณะที่การยกเลิกมติ ครม. วน้ำเขียวส่งผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ทุกกลุ่มในหมู่บ้าน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ถูกแก้ไขด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการหมู่บ้านตามระบบการปกครองของไทย

9.2 กระบวนการปรับใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและกฎเกณฑ์ทางการเมือง

ตามสมมติฐานข้อ 2 วิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณีปฏิบัติ และพิธีกรรมของชาวม้งในฐานะเป็นสัญลักษณ์ที่มีความสำคัญต่อแบบแผนปฏิบัติต่าง ๆ ในชีวิตของชาวม้งในการอยู่ร่วมกันแบบชนเผ่าแบบดั้งเดิมได้เข้ารับการปรับเปลี่ยน เมื่อต้องเข้าไปมีความสัมพันธ์กับอิทธิพลของความทันสมัยต่าง ๆ ของประเทศไทยที่เข้ามามีอิทธิพลในหมู่บ้าน เช่น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว อำนาจรัฐที่แสดงตัวผ่านระบบการปกครองท้องถิ่นของไทย เศรษฐกิจแบบพืชพาณิชย์ และการมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีสถานภาพทางชาติพันธุ์ในสังคมไทยที่เหนือกว่าชาวม้ง คือ คนไทย/คนเมือง

ประการแรก อิทธิพลทางการเมืองปกครองของไทย ทำให้ชาวม้งรับรูปแบบการปกครองหมู่บ้านของทางราชการเข้ามาใช้ในการบริหารงานการปกครองหมู่บ้าน แต่รูปแบบการปกครองผู้ใหญ่บ้านของไทยที่ชาวม้งได้นำเข้ามาปรับใช้กับธรรมเนียมการปกครองดั้งเดิมของชาวม้ง ทำให้ผู้อาวุโสได้ถูกลดบทบาทลงเป็นที่ปรึกษาให้กับคณะกรรมการหมู่บ้านเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ และข้อพิพาท การปรึกษาหารือจะกระทำกันในวงพิธีกรรมที่จัดขึ้นในโอกาสต่าง ๆ ก่อนที่คณะกรรมการหมู่บ้านจะดำเนินการแก้ไขปัญหาในรูปแบบของทางราชการ ในขณะที่เดียวกันในการจัดพิธีกรรมบางประเภทชาวม้งได้พยายามปรับสัญลักษณ์เดิมเพื่อลดความตึงเครียดทางจิตใจ เมื่อต้องประสบกับปัญหาความขัดแย้งกับอำนาจของรัฐ รวมทั้งการพยายามรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวม้งที่เป็นผู้อาวุโสในหมู่บ้าน ที่ไม่สามารถเข้าถึงอำนาจการปกครองสมัยใหม่ได้กับชาวม้งหนุ่มที่สามารถเข้าถึงและมีตำแหน่งทางการเมืองปกครองในหมู่บ้านโดยแสดงผ่านการจัดลำดับอาวุโสของพิธีการนั่งร่วมโต๊ะรับประทานอาหารซึ่งชาวม้งที่มีตำแหน่งการปกครองหมู่บ้านมักจะได้รับเกียรติให้เข้ามานั่งร่วมโต๊ะกับผู้อาวุโส แต่จะนั่งอยู่ในลำดับที่มีความสำคัญน้อยกว่าผู้อาวุโสเนื่องจากลำดับรุ่นอายุยังน้อยกว่าผู้อาวุโส ประกอบกับยังคงเป็นบุตรหลานของผู้อาวุโส เป็นการปรับระบบสัญลักษณ์เพื่อรักษาสมดุลย์ของอำนาจ โดยผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ

การเกิดของชาวม้งที่เป็นคนทรงเมืองคนหนึ่งในหมู่บ้านได้สร้างภาวะการตระหนักรู้ถึงอำนาจเหนือธรรมชาติในความเชื่อของศาสนาพราหมณ์และฮินดู ที่คนทรงกระทำการบวงสรวงศาลหมู่บ้านและเข้าทรงเมื่อมีผู้มาร้องขอให้รักษาความเจ็บป่วยและโชคเคราะห์ที่ชาวม้งได้รับ การตระหนักรู้ของอำนาจใหม่นี้ มิได้มีอยู่ในจักรวาลวิทยาของชาวม้งแต่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับนับถืออิทธิพลทางอำนาจของกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ โดยเฉพาะคนไทย/คนเมือง ที่ชาวม้งต้องใส่ใจและให้ความสำคัญกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีเหนือกลุ่มของตนเอง ภายใต้อิทธิพลทางสังคม เศรษฐกิจ การปกครองของไทยที่เข้ามาในหมู่บ้าน

ความตกต่ำทางเศรษฐกิจและความสามารถเข้าถึงและประสบความสำเร็จในระบบเศรษฐกิจทุนนิยมของไทย รวมทั้งบุตรหลานสามารถเข้าทำงานในวงการราชการหรือบริษัทเอกชนได้ ถูกนำมาแสดงผ่านพิธีกรรมเลี้ยงผี และร้องขวัญผูกข้อมือเช่นกัน ก็เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามสร้างความมั่นใจให้กับชาวม้งที่ยังต้องยึดเอาความสัมพันธ์ทางเครือญาติในช่วยเหลือและให้กำลังใจกับอีกประการหนึ่งเป็นการจัดพิธีกรรมเพื่อแสดงให้เห็นสังคมชาวม้งได้รับรู้และชื่นชมในการประสบความสำเร็จของสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถเข้าถึงทรัพยากรเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของไทยได้ และเป็นการเชยิบสถานภาพของชาวม้งให้ทัดเทียมกับคนเมืองได้

ขณะเดียวกัน พิธีกรรมต่างของชาวม้งยังถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ในการปรึกษาหารือ และกำหนดทิศทางของกลุ่มชาวม้งเพื่อแสดงลักษณะเป็นองค์กรทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการ ที่สามารถสอดแทรกเข้าไปมีบทบาทและควบคุมอำนาจการปกครองหมู่บ้านที่เป็นระบบการเมืองการปกครองของไทยที่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งมีเหนือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่อยู่ร่วมหมู่บ้านภูสวาย

ปัญหาที่ได้รับผลกระทบจากหน่วยงานของรัฐ เช่น อุทยานแห่งชาติ และการมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นอยู่ร่วมหมู่บ้าน ทำให้ชาวม้งซึ่งถึงแม้เป็นชนกลุ่มใหญ่ในหมู่บ้านและสามารถเข้าถึงความชอบธรรมในการปกครองหมู่บ้านได้ต้องคำนึงถึงและจัดสรรผลประโยชน์และความสงบเรียบร้อยให้เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยการปรับปรุงและกำหนดกฎเกณฑ์ทางการปกครองขึ้นใหม่ เพื่อรักษาระเบียบการค้าในหมู่บ้าน รวมทั้งพยายามควบคุมการเพิ่มจำนวนประชากรและกลุ่ม ชาติพันธุ์อื่นที่จะเข้าไปอาศัยในหมู่บ้านให้มากที่สุด ในขณะที่กฎข้อบังคับที่ถูกสร้างขึ้นได้เรียกร้องให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่เข้ามา มีกิจกรรมทางการค้าหรืออาศัยในหมู่บ้าน ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาต่าง ๆ ร่วมกับชาวม้ง การรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อื่นกับชาวม้ง จึงปรากฏออกมาในรูปของการบริจาคเงินและสิ่งของเวลา มีเทศกาลหรืองานพัฒนาต่าง ๆ ของหมู่บ้าน รวมทั้งร่วมในการพัฒนาต่าง ๆ ด้วย อาทิ การจัดเวรยามในการดูแลและป้องกันไฟฟ้า การสร้างอาคารที่ทำการต่าง ๆ ใน หมู่บ้าน การเก็บขยะในหมู่บ้าน เป็นต้น

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปกครอง ชาวม้งเปิดโอกาสให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่น เช่น ชาวจีนฮ่อ คนไทย/คนเมืองเข้ามาเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านด้วย เพื่อรับทราบปัญหาและควบคุมสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์อื่นให้อยู่ในระเบียบของหมู่บ้าน รวมทั้งเพื่อรักษาความสัมพันธ์และจัดสรรอำนาจการปกครองหมู่บ้านส่วนหนึ่งให้กลุ่มชาติพันธุ์อื่นได้มีอำนาจในการบริหารเช่นกัน

9.3 การปรับสัญลักษณ์และสำนึกทางชาติพันธุ์ของชาวม้ง

ตามสมมติฐานข้อ 1 กล่าวได้ว่าในระดับพื้นฐานชาวม้งยังคงรู้สึกถึงความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นโดยเฉพาะคนไทย/คนเมือง ดังปรากฏในการผลิตซ้ำความสำนึกในความ

แตกต่างระหว่างชาวม้งกับคนไทย/คนเมือง ซึ่งเป็นกลุ่มชนที่มีอำนาจและเป็นชนกลุ่มใหญ่ในประเทศไทย โดยอธิบายได้จากตำนานของพิธีกรรมเลี้ยงผีประตู่ (mpua rooj) ในขณะที่ภายในกลุ่มชาวม้งด้วยกันเองก็ยังคงมีรายละเอียดทาง วัฒนธรรม ประเพณี การจัดพิธีกรรมแตกต่างกันไปบ้างในสายตระกูลย่อยที่ต่างกัน (sub-clan) ต่างสายตระกูลและต่างสาขา (มั่งน้ำเงินและมั่งขาว) การเปลี่ยนศาสนาของม้งบางแซ่สกุล คือ กลุ่มม้งวางหวังวัฒนา หันมานับถือศาสนาพุทธและยกเลิกพิธีกรรมทางศาสนาบางส่วนใหญ่ลงไป และพิธีกรรมเกี่ยวกับขวัญยังคงกระทำตามศาสนาหมั่งอยู่ และพิธีเกี่ยวกับวงจรชีวิตเช่น พิธีแต่งงาน พิธีศพ ได้จัดรูปแบบที่ผสมผสานกันระหว่างธรรมเนียมม้งและพุทธ ซึ่งภายในกลุ่มชาวม้งทั้งหมดนี้ถึงแม้จะมีความแตกต่างในรายละเอียดทางวัฒนธรรมและศาสนาอยู่บ้าง แต่ในภาพรวมยังคงสำนึกในความเป็นชาวม้งอยู่โดยการรับรู้ร่วมกันจากประสบการณ์ทางด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ภาษา ระบบเครือญาติ เป็นต้น ดังนั้น ชาวม้งยังคงรักษาเส้นแบ่งความแตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ การ เรียกชื่อกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ของชาวม้ง และการไม่ยอมรับการแต่งงานกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ในภูสวอย โดยที่ชาวม้งยังคงแต่งงานภายในกลุ่มชนของตนเองเป็นส่วนใหญ่ เป็นสิ่งยืนยันถึงความเป็นชาวม้ง กิจกรรมทางศาสนาและพิธีกรรมของชาวม้งก็ได้มีการจำกัดขอบเขตในการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น กิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นกิจกรรมหลักที่ชาวม้งรักษาผูกขาดโดยการมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านมากที่สุด และคาบเกี่ยวเหลื่อมล้ำกับกลุ่มชาวจีนฮ่อ คนไทย/คนเมือง ทำให้เมื่อเกิดผลกระทบจากนโยบายของภาครัฐในเรื่องต่าง ๆ เราสามารถมองเห็นสำนึกในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ แตกต่างกันไป คือ ปัญหาการขยายที่ทำกินและสร้างถนนที่บ้านภูสวอย ที่ถูกกล่าวหาจากอุทยานแห่งชาติฯ กลุ่มชาวม้งเท่านั้นที่รวมตัวกันคัดค้านและแก้ไข ปัญหา เพราะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจพิชพาดิษย์อยู่ในอุทยานแห่งชาติฯ เพียงกลุ่มเดียว ในขณะที่ด้วยกันผลกระทบจากการยกเลิกมติ ครม.วังน้ำเขียว ส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในหมู่บ้านต้องสูญเสียผลประโยชน์โดยสิ้นเชิง โดยจะมึนโยบายให้ย้ายออกจากพื้นที่หมู่บ้านภูสวอยในอนาคตข้างหน้า ทำให้มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ร่วมการคัดค้านในครั้งนี้ที่หน้าศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ในหมู่บ้านอื่นที่อยู่ในอุทยานแห่งชาติฯ ที่อื่นในภาคเหนือซึ่งได้รับผลกระทบจากกรณีดังกล่าวด้วย การรวมกลุ่มครั้งนี้ของสมาชิกชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในบ้านภูสวอยเป็นการถูกแสดงออกในการปกป้องผลประโยชน์ภายในหมู่บ้านร่วมกันในฐานะเป็นกลุ่มที่มีผลประโยชน์ในเขตที่สูงของอุทยานแห่งชาติ มิใช่กลุ่มชาติพันธุ์ม้งเพียงกลุ่มเดียว

สำนึกในเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวม้ง นอกเหนือจากการมีประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ภาษา ระบบเครือญาติ ที่มีร่วมกันในหมู่บ้านแล้ว ชาวม้งยังขยายประสบการณ์ร่วมทางชาติพันธุ์ตนเองในรูปแบบการมีเครือข่ายของกิจกรรมกับหมู่บ้านชาวม้งที่อื่น ๆ เช่น ความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน พิธีศพ งานเทศกาลปีใหม่ม้ง และการร่วมมือในเครือข่ายของคณะกรรมการหมู่บ้านของหมู่บ้านชาวม้งในที่ต่าง ๆ ความสัมพันธ์ภายนอกหมู่บ้านระหว่างชาวม้งจึงเป็นศูนย์รวมในการ ติดต่อสื่อสาร ถก

เคียงปัญหาและร่วมรับรู้ปัญหาที่เกิดกับหมู่บ้านม้งในที่อื่น ๆ จนกระทั่งถึงการขยายประสบการณ์ความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ของชาวม้งที่มีสาเหตุมาจากอิทธิพลของความทันสมัยของประเทศไทยต่าง ๆ เช่น การค้าขายกับโลกภายนอก ทำให้ชาวม้งในหมู่บ้านต่าง ๆ มีการรวมกลุ่ม พบปะสนทนา และเดินทางไป-กลับร่วมกัน ในขณะที่การกระจายเสียงภาษาม้งของสถานีวิทยุโทรทัศน์ของประเทศไทยไปยังจังหวัดต่าง ๆ ที่มีหมู่บ้านของชาวม้งอยู่ การผลิตเพลงของนักร้องชาวม้งวางจำหน่าย การผลิตวิดีโอทัศน์ และภาพยนตร์ชาวม้งโดยชาวม้งเองได้สร้างสัญลักษณ์และเสริมประสบการณ์ในลักษณะทางชาติพันธุ์ของชาวม้งร่วมกันว่า ชาวม้งที่อาศัยอยู่ในที่ต่าง ๆ จนกระทั่งถึงประเทศสหรัฐอเมริกาต่างร่วมรับรู้และสำนึกในความเป็นชาวม้งที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภาษา เหมือนกัน

ปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ที่ชาวม้งยังคงได้รับอยู่บางส่วนจากการกระทำของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และสื่อสิ่งพิมพ์ในกรณีของเหตุการณ์ที่มีชาวม้งบางคนค้ายาบ้าในอำเภอพบพระ และถูกวิเคราะห์จากหน่วยงานของรัฐว่าเชื่อมโยงเป็นขบวนการกับกลุ่มชาวม้งที่วัดถ้ำกระบอก จนกลุ่มชาวม้งทั้งหมดตกเป็นจำเลยของสังคมว่า ชาวม้งเป็นผู้ค้ายาบ้ารายใหญ่ในประเทศไทย ได้ก่อให้เกิดความน้อยใจและเคืองแค้นในบรรดากลุ่มชาวม้งทั้งหมดที่ถูกอคติทางชาติพันธุ์ของประชาชนที่เป็นคนไทยกล่าวหา ประสบการณ์ความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ของชาวม้งที่ได้รับจากปัญหาเช่นนี้ กระตุ้นให้มีการแสดงออกเป็นกระบวนการต่อต้าน และเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองในกลุ่มของชาวม้งทั่วประเทศไทยในฐานะที่เป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งในประเทศแต่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคนส่วนใหญ่ของประเทศไทย

ความทันสมัยต่าง ๆ มิได้ปลูกฝังตอกย้ำความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันของชาวม้งทั่วประเทศทั้งหมดเท่านั้น แต่การดำเนินการของภาครัฐในการทำให้ชาวเขาเป็นพลเมืองไทย เช่น การขึ้นทะเบียนบ้านและบัตรประชาชนแก่ชาวม้ง การอบรมหลักสูตรการป้องกันหมู่บ้าน และการประกอบอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับตลาดภายนอก การศึกษาเหล่านี้ ทำให้ชาวม้งมีสำนึกในตนเองอีกด้านคือ พลเมืองไทย ที่เกิดภายใต้พรมแดนการปกครองของไทย มีสิทธิ เสรีภาพทุกอย่างเท่าเทียมกับชนส่วนใหญ่ของประเทศ การเปลี่ยนมานับถือศาสนาพุทธของชาวม้งบางกลุ่มในหมู่บ้านเป็นกระบวนการสร้างสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยที่นับถือศาสนาเดียวกับชนกลุ่มใหญ่ในประเทศอีกทางหนึ่ง การ บวชเรียนชาวเขาของชาวม้งเป็นโอกาสที่ชาวม้งเห็นช่องทางในการเลื่อนฐานะทางสังคม ที่รัฐไทยยอมรับและเห็นด้วย ในขณะที่ความเป็นพลเมืองไทยยังถูกผูกติดกับความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์โดยการได้รับความช่วยเหลือต่าง ๆ จากโครงการหลวง การได้ใกล้ชิดพระบรมวงศานุวงศ์เมื่อคราวเสด็จมาพำนักที่พระตำหนัก การกระทำต่าง ๆ ของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาวม้งภูสอย ทำให้ชาวม้งมีความรู้สึกที่สถาบันพระมหากษัตริย์ให้ความดูแลเอาใจใส่ชนกลุ่มน้อยที่อยู่บนภูเขาเท่าเทียมกับประชาชนภาคอื่น ๆ ในประเทศเหมือนกัน การเป็นชนกลุ่มน้อยที่อยู่ในประเทศไทยจึงมิได้ถูกทอดทิ้งจากสถาบันพระมหา

กษัตริย์ ข้าวม้งยืนยันถึงการมีพระมหากษัตริย์องค์เดียวกับชาวไทยทั้งหมดในประเทศไทยเช่นเดียวกัน

ลักษณะทางชาติพันธุ์ที่มีลักษณะพหุเช่นนี้ เป็นผลให้ชาวม้งสามารถเลือกใช้สัญลักษณ์และสำนึกทางชาติพันธุ์ของตนเองได้อย่างยืดหยุ่นสัมพันธ์ เมื่อพบกับสถานการณ์ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อื่นภายในหมู่บ้าน ชาวม้งแสดงตัวในสำนึกทางชาติพันธุ์ของตนเองว่าเป็นชาวเขาเผ่าหนึ่งในประเทศไทยที่มีประเพณี วัฒนธรรม เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากชนส่วนใหญ่ในประเทศ ลักษณะการแสดงตัวเช่นนี้เป็นการโฆษณาและสร้างบรรยากาศเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมหมู่บ้าน ซึ่งหมายถึงรายได้ที่จะเข้ามาสู่ครอบครัวและสมาชิกในหมู่บ้านทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มชาวม้งที่มีอำนาจในการปกครองได้พยายามใช้กลไก อำนาจและการบริหารงานของไทยเข้ามาแก้ปัญหาการลดจำนวนของนักท่องเที่ยวลง เช่น การออกกฎข้อบังคับให้ผู้ค้าขายแต่งชุดม้ง การจัดระเบียบร้านค้า และองค์กรทางสังคมเพื่อการท่องเที่ยวในหมู่บ้าน

ในทางกลับกันเมื่อชาวม้งต้องออกไปติดต่อธุรกิจเดินทางนอกหมู่บ้าน ชาวม้งมักจะปิดบัง หลีกเลี่ยงที่มาของเชื้อสายที่แท้จริงของตนเองเพื่อป้องกันมิให้เกิดความขัดแย้งหรืออคติทางชาติพันธุ์ที่ชาวม้งอาจจะได้รับจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น โดยเฉพาะกลุ่มคนไทย/คนเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจการปกครอง ในบางขณะเมื่อต้องถูกซักถามจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่ตนเองไม่รู้จักชาวม้งจะพยายามหลีกเลี่ยงการตอบถึงถิ่นที่มาจากหรือเชื้อสายของตน แต่จะพยายามกล่าวโน้มน้าวให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเองเป็นคนไทยเชื้อสายจีน หรือเป็นคนทางภาคเหนือ

ความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยม การได้รับการศึกษาในระดับสูงของไทย เช่น การค้าขายภายนอกหมู่บ้าน การศึกษาสำเร็จในระดับอุดมศึกษานำความภูมิใจมาสู่ชาวม้งซึ่งถือเป็นความสามารถเลื่อนสถานภาพและชั้นทางสังคมให้สูงขึ้น ชาวม้งจะมีค้อยปกปิดและพยายามแสดงตัวเองว่าเป็นชาวม้งซึ่งเป็นพลเมืองไทยคนหนึ่ง ที่สามารถประสบความสำเร็จในชีวิตของสังคมไทยได้

ผลประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ที่ชาวม้งมีอยู่ เมื่อต้องถูกกระทบจากนโยบายและการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ กระตุ้นให้ชาวม้งต้องปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มโดยอาศัยสัญลักษณ์และสำนึกทางชาติพันธุ์ทั้งสองด้าน กล่าวคือ ความเป็นชาวม้งผนวกเข้ากับ “ชาวเขา” และ “ชนกลุ่มน้อย” ในประเทศไทย ในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยกลุ่มหนึ่ง จึงสามารถมีสิทธิเสรีภาพในการประกอบอาชีพ และผลประโยชน์ที่ตนครอบครองอยู่ ชาวม้งมองการกระทำของหน่วยงานราชการว่าพยายามใช้อำนาจรัฐ ทำให้ชาวม้งต้องสูญเสียผลประโยชน์ที่มีอยู่โดยมิได้คำนึงถึงสิทธิในการอยู่อาศัยในที่สูงและมีที่ดินทำกินของตนเองเท่าเทียมกับพลเมืองไทยส่วนใหญ่ของประเทศ

สรุป แผนภูมิที่ 15 แสดงพลวัตรในการปรับใช้สัญลักษณ์ในการแข่งขันเพื่อทรัพยากรและอำนาจของชาวม้งภูสว่ยไว้ทุกกระบวนการ ตั้งแต่การปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มชาวม้ง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

ชาติพันธุ์ภายในหมู่บ้าน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างชาวม้งกับนโยบายของรัฐ การปฏิสัมพันธ์ในทุกระดับมีผลให้ชาวม้งปรับใช้สัญลักษณ์ดั้งเดิมและรับเอาสัญลักษณ์ใหม่ในบริบทของสังคมวัฒนธรรมไทย เข้ามามีสำนึกทางชาติพันธุ์ที่หลากหลายเพื่อปกป้องรักษาผลประโยชน์ทางทรัพยากรและอำนาจให้คงอยู่ภายในกลุ่มชาวม้งในอันที่จะดำรงกลุ่มชาติพันธุ์ของตนต่อไป

ในเวลาปกติ ภายในกลุ่มชาวม้งซึ่งมีความแตกต่างในการนับถือศาสนาและองค์กรร่วมมือในการท่องเที่ยว จะมีการแข่งขันกันเป็นองค์กรทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการ เพื่อเข้าถึงอำนาจในการปกครองหมู่บ้าน ในขณะที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในหมู่บ้านยอมรับอำนาจในการบริหารและปกครองของชาวม้ง การแข่งขันทางการเมืองในกลุ่มชาวม้งมีการปรับใช้สัญลักษณ์ดั้งเดิมและรับสัญลักษณ์ใหม่เข้ามาภายในกลุ่มของตนเองในทิศทางที่แตกต่างกันไปเล็กน้อย โดยเฉพาะด้านการนับถือศาสนา แต่ก็ยังสามารถครอบครองทรัพยากรและอำนาจทางการเมืองภายในหมู่บ้านเอาไว้ได้เหนือกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในหมู่บ้านมีประชากรน้อยกว่า รวมทั้งชาวม้งมีการยอมรับวัฒนธรรมเศรษฐกิจทุนนิยม และการปกครองของไทยเข้ามาใช้ร่วมกัน มีการปรับใช้สัญลักษณ์ดั้งเดิม เช่น พิธีกรรม เครื่องมือ เพื่อการรวมกลุ่มอำนาจการปกครองเอาไว้ให้คงอยู่ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ของตน

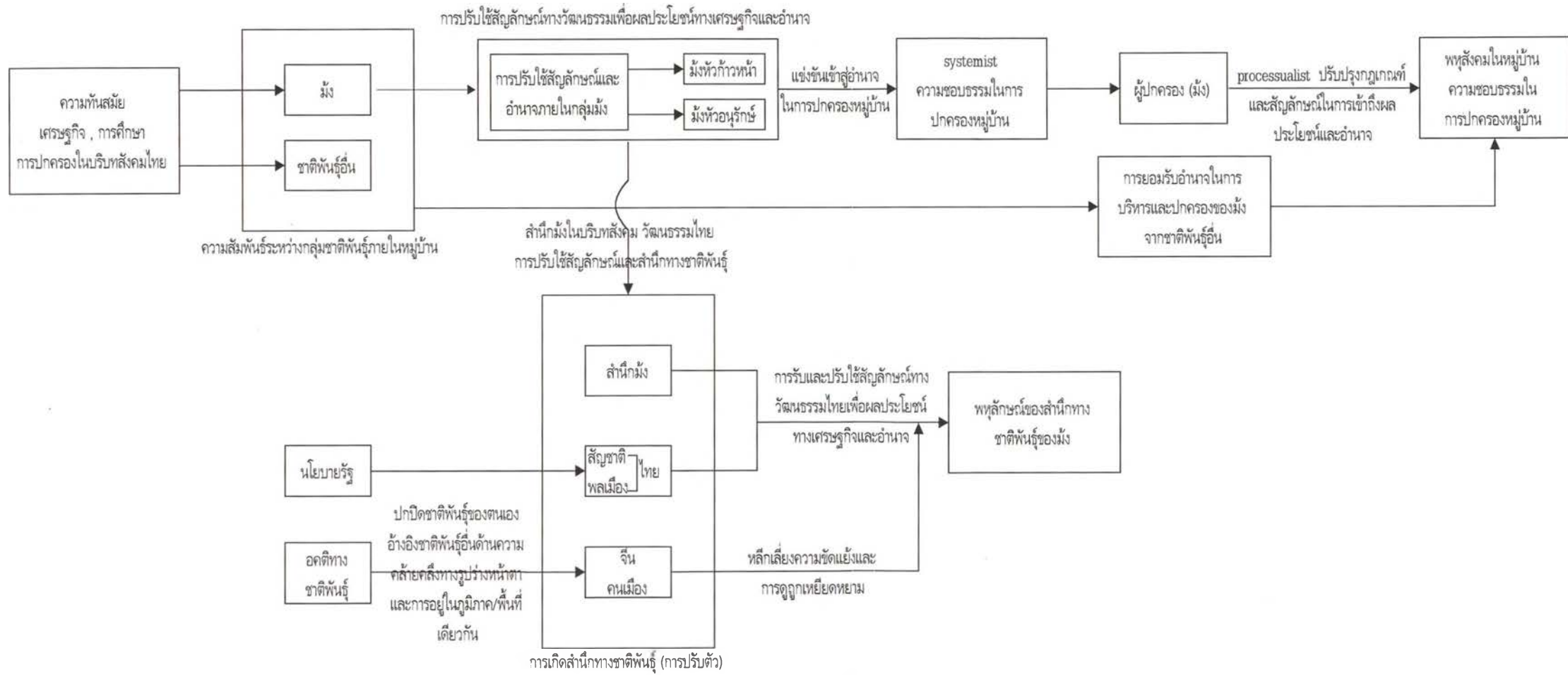
และเวลาที่ชาวม้งมีปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกคือ สังคมไทย ชาวม้งได้รับเอาเทคโนโลยี ความทันสมัยเข้ามาเป็นหนทางในการติดต่อสื่อสารกับชาวม้งในหมู่บ้านอื่น นอกเหนือจากมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ประวัติศาสตร์ พิธีกรรมร่วมกัน ทำให้สำนึกม้งมิได้อยู่ในระดับหมู่บ้านอีกต่อไป แต่ขยายความรู้สึกสำนึกทางชาติพันธุ์ม้งร่วมกันในระดับภูมิภาค ในขณะที่เดียวกับที่มีนโยบายรัฐทำให้ชาวม้งผนวกสำนึกสัญชาติหรือพลเมืองไทยเข้ามาภายในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเป็นอีกลักษณะหนึ่ง การปรับใช้สัญลักษณ์และสำนึกทางชาติพันธุ์ของชาวม้งดังกล่าว เป็นผลมาจากการอยู่ร่วมในสังคม ทั้งในระดับหมู่บ้านและสังคมไทยที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์เป็นพหุสังคม โดยมีอิทธิพลของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การปกครองของไทยที่ชาวม้งรับเข้ามาและปรับใช้ภายในกลุ่มของตนได้เป็นอย่างดี พลวัตในการแข่งขันเพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ทางทรัพยากรและอำนาจการเมืองทำให้ชาวม้งกับสำนึกชาติพันธุ์ของตนเพื่อคงไว้ซึ่งอำนาจภายในกลุ่มชาติพันธุ์ม้งด้วยตนเอง ชาวม้งได้ใช้ประโยชน์จากการปรับใช้สัญลักษณ์และสำนึกทางชาติพันธุ์ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือในการแข่งขันและปกป้องทรัพยากรและอำนาจกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่เข้ามาเกี่ยวข้องสัมพันธ์ ซึ่งรวมไปถึงการกระทำของรัฐอันมีผลกระทบกับกลุ่มชาติพันธุ์ม้งด้วย พหุลักษณะของสำนึกทางชาติพันธุ์ของชาวม้งจึงปรากฏในท่ามกลางความซับซ้อนในปฏิสัมพันธ์ระดับต่าง ๆ ภายในสังคมไทยในปัจจุบัน

การปรับใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ของชาวม้งถูกรวมอยู่ในกระบวนการ 2 กระบวนการ คือในกระบวนการตัดทอนความเป็นกลุ่ม (Detribalization) ชาวม้งจะรับเอาสัญลักษณ์ใหม่ของไทยเข้ามาใช้ค่อนข้างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็น เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา เทคโนโลยี หรือ ความทันสมัย ในขณะที่กระบวนการเสริมสร้างความเป็นกลุ่ม (Retribalization) ชาวม้งก็ได้ใช้ประโยชน์จากสัญลักษณ์ดั้งเดิมภายใน

กลุ่มของตนเองนำมาปรับใช้เพื่อความเป็นกลุ่ม เช่น พิธีกรรม ศาสนา เครือญาติ การแต่งงาน ในกระบวนการ 2 กระบวนการข้างต้นถูกชาวม้งนำเข้ามาปรับปรุงผสมผสานในกลุ่มตนเพื่อมุ่งหวังในการพยายามรักษาทรัพยากรปกป้องผลประโยชน์และคงอำนาจให้อยู่ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนท่ามกลางความซับซ้อนของสังคมไทยที่ชาวม้งเข้าไปมีความสัมพันธ์ด้วย

แผนภูมิที่ 15

พลวัตในการใช้สัญลักษณ์ในการแข่งขันเพื่อทรัพยากรและอำนาจของมั่งกุสวาย

9.4 ข้อพิจารณาค่านิยมทางด้านชาติพันธุ์ : สัญลักษณ์และอำนาจ

สังคมไทยเป็นพหุสังคมที่เป็นที่รวมในความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่ผ่านมา ประสบการณ์จากการดำเนินนโยบายของรัฐต่อความแตกต่างทางชาติพันธุ์เพื่อผลต่อความมั่นคงของชาติหลายรูปแบบหลายยุคสมัยมีความตึงเครียดด้านชาติพันธุ์ และขยายวงกว้างเป็นความขัดแย้งขึ้นในยุคสมัยลำดับต่อมา ผู้นำของไทยได้ปรับเปลี่ยนนโยบายซึ่งทำให้ความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรมที่ถูกแสดงออกมาสงบเยียบลงได้ การกำหนดนโยบายในสมัยหลัง ๆ ของไทยจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของการให้การยอมรับความแตกต่างด้านชาติพันธุ์ภายในประเทศ (Keyes แปลโดยศิริรัตน์ แอดสกุล 2541 : 69-70)

ปรากฏการณ์ทางสังคมในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ของประเทศไทยที่เกิดขึ้นมีผู้ศึกษาเอาไว้มากจน ก่อให้เกิดการใช้แนวคิดในการนิยามด้านชาติพันธุ์หลายแนว ในหัวข้อนี้ผู้เขียนได้นำการศึกษาแนวคิดทางด้านชาติพันธุ์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยชาวม้งที่ภูสอยมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดของนักวิชาการอื่นที่กล่าวถึงแล้ว

ปัจจุบัน นโยบายของไทยต่อกลุ่มชาวเขาได้มีการปรับเปลี่ยนมุ่งเข้าสู่การยอมรับความแตกต่างด้านชาติพันธุ์และวัฒนธรรมของชาวเขาที่อยู่ภายในประเทศ กระนั้นก็ตามผลจากการยอมรับดังกล่าว เป็นไปเพื่อลดความตึงเครียดและขัดแย้งเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐ ขณะเดียวกันรัฐก็ได้ใช้นโยบายการประนีประนอมต่อกลุ่มชาวเขาในการสร้างสำนักให้เป็นพลเมืองไทยในหลาย ๆ ด้าน อาทิ ความทันสมัยที่เข้ามาพร้อมกับให้ชีวิตของชาวเขาผูกติดสัมพันธ์กับเศรษฐกิจทุนนิยมกับสังคมภายนอก การศึกษาในระบบการศึกษาของไทย ระบบการเมือง การปกครอง โดยเฉพาะการเผยแพร่ศาสนาพุทธ และพระราชกรณียกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ได้ปลูกฝังให้ชาวเขามีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และเป็นพลเมืองไทยมากยิ่งขึ้น ชาวม้งที่หมู่บ้านภูสอยเป็นพื้นที่ที่มีอิทธิพลของความทันสมัยต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทอย่างมากมาย ในขณะเดียวกันยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นนอกเหนือจากชาวม้งที่เข้ามา มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจเนื่องจากความทันสมัยที่มีอยู่ในตัวหมู่บ้าน ด้วยสถานการณ์ทางสังคมในหมู่บ้านเช่นนี้จึงทำให้ลักษณะสังคมของบ้านภูสอยมีลักษณะเป็น “พหุสังคม” ที่ใกล้เคียงกับสังคมไทยที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยอยู่มากมาย ซึ่งกลุ่มผู้ปกครองในหมู่บ้านที่เป็นชาวม้งต่างก็ยอมรับความแตกต่างทางชาติพันธุ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน การดำเนินการปกครองจึงเป็นไปในทางการพยายามจัดสรรวางระเบียบการปกครองให้แก่กลุ่มชาติพันธุ์ในหมู่บ้าน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ที่แต่ละฝ่ายมีอยู่ และสามารถอยู่ร่วมกันได้แม้จะมีความแตกต่างกัน ซึ่งตรงกับทัศนะของอมรา (2535 : 173) ที่กล่าวว่าพหุสังคมคือความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน แต่สามารถอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเดียวและเข้ากันได้ ไม่มีความขัดแย้งในข้อแตกต่างที่มีอยู่มากนัก และต่างก็พึ่งพิงซึ่งกันและกัน

Leach (1954) ได้ศึกษาระบบการเมืองบนที่ราบสูงของพม่า กล่าวว่ากลุ่มชาติพันธุ์อาจจะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน แต่มีการแยกย่อยของวัฒนธรรมภายในที่หลากหลายซึ่งแต่ละกลุ่มมีรายละเอียด

ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปบ้าง เรียกว่าเป็นคุณสมบัติ "Cultunits" (Naroll 1964) แต่ละหน่วยรวมตัวกันเป็นโครงสร้างทางสังคมเพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง หรือการรวมตัวเป็นองค์กรทางสังคมดังในกลุ่มชาติพันธุ์ม้งถึงแม้จะมีประวัติศาสตร์ความเป็นมา ระบบเครือญาติ ศาสนาร่วมกัน แต่มีความแตกต่างในรายละเอียดทางวัฒนธรรม ประเพณี สำเนียงภาษา พิธีกรรมแตกต่างกันไปในชาวม้งต่างสาขา (ม้งน้ำเงินและม้งขาว) ต่างสายตระกูล และต่างสายตระกูลย่อย แต่ความแตกต่างดังกล่าวมีความสำคัญน้อยเมื่อพิจารณาถึงการยังคงมีโครงสร้างการปฏิสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ร่วมกันอยู่ ซึ่งในระดับพื้นฐานชาวม้งยังคงสำนึกในความเป็นชนเผ่าที่มีที่มาร่วมกัน แต่ลักษณะชนเผ่าดั้งเดิมของชาวม้งถูกระบวนกรของความสัมพันธ์จากรัฐไทย ทำให้ไม่ได้มีความเป็นชนเผ่าที่อยู่โดดเดี่ยวลำพังอีกต่อไป (detribalization) แต่เกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์และอำนาจรัฐในบริบทของสังคมไทย ผลจากความสัมพันธ์กับสังคมไทยได้ทำให้กลุ่มชาวม้งมีความแตกต่างในองค์กรทางสังคม เช่น การเผยแพร่ศาสนาพุทธ ทำให้ชาวม้งบางแซ่สกุลหันมานับถือศาสนาพุทธซึ่งแตกต่างจากชาวม้งแซ่สกุลอื่นที่ยังคงถือศาสนาดั้งเดิม กระแสอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านเข้ามาเร่งปฏิบัติการให้เกิดความแตกต่างระหว่างชาวม้งที่ถือศาสนาแตกต่างกัน โดยการจัดตั้งองค์กรทางสังคมของกลุ่มของตน เพื่อการท่องเที่ยวขึ้นอีกทางหนึ่ง แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มชาวม้งยังคงมีรูปแบบการรวมตัวทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการขึ้นโดยมีปัจจัยทางด้าน แซ่สกุล ศาสนา เป็นที่รวมความสัมพันธ์ของม้งกลุ่มต่าง ๆ ความแตกต่างภายในกลุ่มชาวม้งยังคงมิได้มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง เนื่องจากมีสายสัมพันธ์ทางเครือญาติระหว่างกลุ่มชาวม้งที่มีความแตกต่างกันได้ช่วยลดความขัดแย้งและรักษาความสัมพันธ์ให้คงอยู่และมีการปรับใช้สัญลักษณ์ภายในและภายนอกกลุ่ม สร้างสำนึกถึงความเป็นม้งที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการเมืองร่วมกัน เกิดความเข้มแข็งในความเป็นชนเผ่าม้งยิ่งขึ้น (retribalization)

การคงอยู่ในโครงสร้างความสัมพันธ์ภายในกลุ่มชาวม้งนี้ เพื่อพิจารณาในแนวคิดของ Cohen (1976) ทางด้านการดำเนินยุทธวิธีทางการเมืองเพื่อรักษาขอบเขตและอำนาจภายในกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวม้งมิได้ตกอยู่ในสถานการณ์ทางชาติพันธุ์ที่ Cohen ได้ประสบมา หมู่ชาว Hausa ในแอฟริกาตะวันตกที่เป็นชนกลุ่มน้อย การรักษามรดกทางการเมืองของชาว Hausa เป็นการพยายามทำการฟื้นฟูและผลิตซ้ำในเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์เพื่อผลในการรวมกลุ่มองค์กรทางการเมืองระดับประเทศภายในกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง ทำให้แนวคิดของ Cohen เป็นการอธิบายชาติพันธุ์ไปในทางการเมือง (Political Ethnicity) ที่ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ Hausa มีกระบวนการสร้างสำนึกทางชาติพันธุ์และองค์กรที่แตกต่างไปจากกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมแอฟริกาตะวันตก แต่สำหรับชาวม้งการรักษาความสัมพันธ์ภายในของชาวม้งเป็นไปเพื่อรักษาขอบเขตทางชาติพันธุ์อำนาจภายในกลุ่มตนเองให้คงอยู่และแตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในหมู่บ้านโดยแสดงออกทางด้านกรพยายามรักษาความสัมพันธ์ทางการเมือง การร่วมในพิธีกรรมภายในกลุ่มชาวม้งอันเป็นที่รวมของการติดต่อสื่อสาร อุดมการณ์ การตัดสินใจ และอำนาจให้คงอยู่ภายในกลุ่มตนเองและแสดงขอบเขตความสัมพันธ์ที่แตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในหมู่บ้าน

สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอำนาจของชาวม้งได้ถูกปรับปรุงเช่นเดียวกับในหมู่ Hausa ของ Cohen แต่ชาวม้งมีทั้งการรับเอาวัฒนธรรมและอำนาจจากสังคมไทยและปรับใช้พิธีกรรมที่มีอยู่ดั้งเดิมเพื่อผลใน 3 ทางด้วยกันคือ 1) การมีอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในหมู่บ้านโดยเฉพาะคนไทย/คนเมืองที่กำหนดโดยความหมายในตำนานที่แสดงความแตกต่างระหว่างชาวม้งกับคนไทย/คนเมืองในพิธีกรรมบางประเภท ขณะเดียวกันความหลากหลายและอยู่ร่วมกันภายในหมู่บ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ นั้นชาวม้งจำต้องยอมรับในอำนาจของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่เป็นคนไทย/คนเมือง อันเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศที่เข้ามาบีบบังคับตามพิธีกรรมของคนไทยในหมู่บ้าน ในขณะที่อิทธิพลทางการปกครองของรัฐด้านต่าง ๆ ก็มีอำนาจในการควบคุมจัดการให้ชาวม้งต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมไทยที่วางเอาไว้ ซึ่งชาวม้งได้นำมาปรับใช้ในสังคมของตนเองผ่านการปกครองหมู่บ้านที่ชาวม้งสามารถควบคุมการปกครองเหนือกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในหมู่บ้านเอาไว้ได้ 2) การปรับใช้สัญลักษณ์และพิธีกรรมบางประเภทของชาวม้งเป็นไปเพื่อลดความขัดแย้งตึงเครียดหรือวิตกกังวลทางจิตใจ เมื่อต้องเข้าไปมีความสัมพันธ์กับเศรษฐกิจทุนนิยมและอำนาจรัฐของไทยอันมีผลทำให้ชาวม้งต้องได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินการของอิทธิพลดังกล่าวเช่น การปฏิบัติของชาวม้งที่ขัดต่อกฎหมาย การถูกกดขี่ข่มเหงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความผิดหวังจากการเข้าไปประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจทุนนิยม การผ่อนคลายและลดความตึงเครียดทางจิตใจเช่นนี้ ชาวม้งได้ใช้พิธีกรรมอันเป็นที่รวมของเครือญาติสมาชิกในครัวเรือน ในการให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่เบื้องหลัง การปรับใช้พิธีกรรมเช่นนี้จึงเป็นหลักประกันความมั่นใจและมั่นคงในชีวิตเมื่อชาวม้งต้องประสบกับปัญหาความสัมพันธ์กับความทันสมัยและสังคมภายนอก ผลก็คือความเหนียวแน่นและแข็งแกร่งของกลุ่มชาวม้ง และ 3) ชาวม้งได้ปรับใช้สัญลักษณ์และพิธีกรรมบางประเภทเพื่อแสดงและกระตุ้นให้สังคมและสมาชิกในกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเองตระหนักถึงความสามารถของ สมาชิกในครัวเรือนบางคนที่สามารถเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในบริบทของสังคมไทยจนประสบความสำเร็จและมีฐานะทางสังคมที่ดี การปรับปรุงสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและการรับเอาสัญลักษณ์ใหม่ของชาวม้งแม้จะไม่ใช่เป็นไปเพื่อการสร้างองค์การทางการเมืองที่ไม่เป็นทางการของกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับประเทศ แต่ชาวม้งมีการรับเอาการปกครองของไทยเข้ามาใช้ในการมีอำนาจควบคุมทางการเมืองภายในหมู่บ้านได้ โดยมีพิธีกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างเครือข่ายในการสนับสนุนจากเสียงส่วนใหญ่ในหมู่บ้านให้คนม้งเข้าสู่ตำแหน่งผู้ปกครองในหมู่บ้าน ในขณะที่บางแซ่สกุลของชาวม้งได้ผนวกเอาการนับถือศาสนาพุทธเข้ามาเพื่อการยอมรับจากหน่วยราชการในการให้การพัฒนาและการขึ้นสู่อำนาจปกครองหมู่บ้าน ในขณะเดียวกันการปรับปรุงกฎเกณฑ์ทางการเมือง การปกครองท้องถิ่นของชาวม้งที่มีอำนาจปกครองหมู่บ้านได้แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจและยอมรับในความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่มีการกระทบกระทั่งขัดแย้งในเชิงผลประโยชน์ระหว่างกัน รวมทั้งคำนึงถึงอิทธิพลจากหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ชาวม้งต้อง

ปรับปรุงกฎเกณฑ์ในการปกครองเพื่อสร้างบรรทัดฐานการปฏิบัติให้เกิดความยุติธรรมขึ้นระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถดำรงความเป็นอยู่ร่วมกันภายในหมู่บ้านได้

ความแตกต่างในขอบเขตทางชาติพันธุ์เช่นนี้ไม่ได้แสดงให้เห็นความแตกต่างเป็นขาวกับดำอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับพวก Hausa ในกรณีของ Cohen เนื่องจากชาวม้งได้รับอิทธิพลความทันสมัยที่มุ่งเข้าสู่บริบทความสัมพันธ์กับสังคมไทยมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ และการเมือง ความแตกต่างหรือขัดแย้งในโครงสร้างการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อันเป็นสิ่งที่แสดงขอบเขตหรือพรมแดนทางชาติพันธุ์ที่ Barth(1969) ได้กล่าวไว้ ไม่อาจแยกได้อย่างเด็ดขาดภายในหมู่บ้านญวสย แต่ได้แสดงลักษณะขอบเขตที่มีความแตกต่าง คับเกี่ยว และเหลื่อมล้ำกัน ถึงแม้ว่าชาวม้งจะมีการรวมตัวภายในกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยระบบเครือญาติ ความสัมพันธ์ทางการแต่งงาน และพิธีกรรมที่แตกต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นในหมู่บ้าน แต่เศรษฐกิจทุนนิยมของไทย ทำให้ชาวม้งต้องมีส่วนเข้าไปสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นเช่นกัน การเกษตรกรรมปลูกลิ้นจี่ของชาวม้งต้องพึ่งพาการซื้ออุปกรณ์การดูแลรักษา ลิ้นจี่ การติดต่อธุรกิจการค้าขายกับพ่อค้าคนกลางที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อื่น คือ คนไทย/คนเมือง ธุรกิจการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์ในฐานะเป็นผู้เช่า และให้เช่า กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ในขณะที่การติดต่อซื้อขายผลิตภัณฑ์จากภายนอกเพื่อนำมาขายในหมู่บ้านจำเป็นต้อง ติดต่อกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นอยู่เป็นประจำ รวมทั้งความสัมพันธ์กับลูกค้านักท่องเที่ยว ผู้นำเที่ยวที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์อื่นก็มีอยู่เช่นกัน เศรษฐกิจทุนนิยมทำให้ชาวม้งต้องเข้าไปมีส่วนสัมพันธ์และสามารถแทรกอยู่ในระบบเศรษฐกิจภายในบริบทสังคมไทยได้ข้างต้น

ในขณะที่สังคมไทยเป็นพหุสังคม (Plural Society) และมีนโยบายที่เปิดกว้างในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในสังคมไทย ในสังคมหมู่บ้านญวสยก็มีความหลากหลายทางกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาเช่นเดียวกัน และได้รับอิทธิพลจากความทันสมัยของสังคมไทยค่อนข้างมากทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งภายในกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน และต่างกลุ่มชาติพันธุ์ จนกระทั่งขยายรวมไปถึง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับโลกภายนอก เช่น สังคมเมือง และอำนาจรัฐ ความเป็นชาติพันธุ์ม้งก็ยังคงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความทันสมัยที่เข้ามา มีบทบาทในหมู่บ้านเป็นอย่างสูง ไม่เป็นที่น่าสงสัยว่า ปัจจุบันชาวม้งที่หมู่บ้านญวสยได้มีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากดั้งเดิมในอดีตที่เคยเป็นเพียงกลุ่มชนหนึ่งในประเทศไทยที่มีความเป็นชนเผ่า (tribal) อาศัยอยู่โดดเดี่ยวลำพัง มิได้เกี่ยวข้องกับสังคมภายนอกโดยเฉพาะสังคมไทย ได้เปลี่ยนไปมีการปฏิสัมพันธ์ในบริบทต่าง ๆ ในสังคมไทยมากขึ้น ทำให้สำนักในเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวม้งมิได้จำกัดอยู่ที่ความเป็นชนเผ่าดั้งเดิมอีกต่อไป แต่เริ่มมีแนวโน้มที่ความเป็นชาติพันธุ์ของชาวม้งมีลักษณะที่ผสมผสานกับสังคมไทยมากขึ้น การปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่มุ่งเข้าสู่บริบทความสัมพันธ์กับสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง

แนวคิดทางชาติพันธุ์ของ Keyes (1979) ที่ศึกษาอุปลักษณะทางชาติพันธุ์ของคนอีสานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเทศไทย ได้แสดงสำนึกทางชาติพันธุ์ของคนอีสานว่ามีลักษณะ ยืดหยุ่น และสามารถเลือกใช้สำนึกต่าง ๆ ที่มีอยู่ได้ เพื่อแสดงความแตกต่าง และรักษาความสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นที่คนอีสานมีความสัมพันธ์อยู่ สถานการณ์ทางชาติพันธุ์ของคนอีสานในสมัยที่ Keyes ได้ทำการศึกษาสืบเนื่องมาจากปัญหาความมั่นคงของรัฐไทยที่มองคนอีสานว่าเป็นตัวการและเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐไทย โดยอาจใช้ความผูกพันทางด้านชาติพันธุ์ระหว่างประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและชุมชนส่วนใหญ่ในประเทศลาวเป็นบ่อนทำลายอิทธิพลของไทย ข้อเสนอสมมติฐานของรัฐไทยที่มองแนวโน้มนดังกล่าวคือ ข้อเท็จจริงที่ว่าประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลักษณะทางชาติพันธุ์อย่างเดียวกับคนลาวในประเทศลาว ความวิตกกังวลของรัฐไทยว่าลัทธิภูมิภาคนิยมของภาคตะวันออกเฉียงเหนืออาจทำให้เกิดการแบ่งแยกดินแดนนั้น Keyes ได้กล่าวว่า ที่คนอีสานมิได้แสดงตัวว่าเป็นชาวไทยเมื่อต้องติดต่อสัมพันธ์กับชาวไทย หรือเจ้าหน้าที่จากภาคกลาง แต่กล่าวว่าตนเองเป็นคนลาวอีสานก็เพื่อแสดงความไม่ไว้ใจ ความรู้สึกขุ่นเคือง และความเพิกเฉยของคนไทยในภาคกลาง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลไทยที่มาจากส่วนกลางที่ดูถูกและไม่เอาใจใส่ในการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้กับชาวอีสาน แต่ขณะเดียวกันความต้องการสำนึกความเป็นไทยของคนอีสานก็มีอยู่โดยผูกติดกับความคาดหวังทางเศรษฐกิจและฐานะทางสังคมในกลุ่มของตนเองว่าจะสามารถทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่และมีฐานะที่สูงขึ้น แต่การได้มาซึ่งฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นก็ไม่ได้หมายความว่าคนอีสานจำเป็นต้องซ่อนความเป็นคนลาวอีสานเพื่อจะได้มีลักษณะเป็นคนไทย

ถึงแม้ว่าชาวม้งยังไม่ได้มีการรวมตัวกันในรูปของกลุ่ม "ชาวม้งนิยม" แต่ได้เกิดองค์กรชาวม้งขึ้นบ้าง เช่น สมาคมม้งที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นองค์กรที่พยายามหาจุดร่วมทางวัฒนธรรมอันเดียวกันของกลุ่มชาวม้ง ในขณะที่ประสบการณ์ความสัมพันธ์ทางชาติพันธุ์ของชาวม้งที่เริ่มจากความทันสมัยต่าง ๆ เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงภาษาม้ง นักร้องชาวม้ง ภาพยนตร์ม้ง และการรวมกลุ่มชาวม้งเมื่อต้องเดินทางไปค้าขายที่เข้าไปสัมพันธ์กับเศรษฐกิจทุนนิยมการตลาดภายนอกหมู่บ้าน เหล่านี้ แม้จะมิได้แสดงความเป็นกลุ่มชาวม้งนิยมเพื่อการดำเนินการทางการเมืองกับรัฐ แต่เป็นที่รวมสำนึกทางชาติพันธุ์ของชาวม้งในประเทศไทยเอาไว้ ในขณะเดียวกันที่การแสดงความเป็นพลเมืองไทยของชาวม้งก็มีอยู่อย่างชัดเจนเมื่อต้องพบปะสัมพันธ์กับคนไทย/คนเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีได้ปกปิดการเป็นพลเมืองไทยเหมือนกับคนอีสานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในสถานการณ์ที่ต้องพบกับคนภาคกลางหรือเจ้าหน้าที่ราชการของไทยในอดีต เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนโยบายของรัฐที่ให้ความสำคัญต่อกลุ่มชาวม้ง และชาวเขาคืออื่น ๆ มากขึ้น รวมทั้งชาวม้งสามารถเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ การเมือง ในบริบทของสังคมไทยได้มาก จนทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของชาวม้งดีขึ้นเฉกเช่นเดียวกับคนไทยทั่วไปไม่ว่าจะมีทะเบียนบ้าน บัตรประชาชน ฐานะความเป็นอยู่ที่ดี ความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้ชาวม้งมีลักษณะทางชาติพันธุ์ที่ด้านหนึ่งยังคงความเป็นม้ง ในอีกด้านหนึ่งก็มีที่มิสทธิ เสรี

ภาพ และอาศัยอยู่ในประเทศไทยในฐานะเป็นพลเมืองไทยกลุ่มหนึ่งเช่นเดียวกับคนไทยส่วนใหญ่ของประเทศ

โดยสรุปแล้ว คำนียามเกี่ยวกับชาติพันธุ์จากกรณีการศึกษาชาวม้งที่หมู่บ้านภูสวยแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของไทยเข้าสู่การยอมรับในความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากขึ้น จนทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยในสังคมสามารถสอดแทรกเข้าไปมีผลประโยชน์ทางทรัพยากร เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ของสังคมไทยได้ในระดับหนึ่งอย่างน่าพอใจทำให้ภายในกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีกลไกในการปรับตัวภายในของกลุ่มในทิศทางที่แตกต่างกันไป ในภาพรวมภายในความแตกต่างดังกล่าวได้สร้างการถกเถียง ปรับปรุง ปรับใช้สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมกัน เพื่อการดำรงอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเอง สำนึกทางชาติพันธุ์จึงหมายถึง การปรับและเลือกใช้เอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ที่มีอยู่ภายในกลุ่ม และที่ได้รับจากสังคมที่มีอำนาจเหนือกว่าด้วยความเต็มใจ เพื่อผลประโยชน์ทางด้านการรักษาทรัพยากรและการปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มตนเองเอาไว้ได้เมื่อต้องเผชิญกับผลกระทบจากการกระทำของกลุ่มผู้คุมกลไกและใช้อำนาจรัฐ การใช้สำนึกม้งและ ไทยไปพร้อมๆ กันของชาวม้งจึงแสดงให้เห็นถึงการใช้เพื่อการเรียกร้องความเป็นธรรมและปกป้องผลประโยชน์ที่สามารถเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ในบริบทของสังคมไทย ในขณะเดียวกันสำนึกของชาวม้งเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตนเองกำลังจะขยายเข้าไปสู่สำนึกของความเป็น “ชาวเขา” ร่วมกับชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ที่อยู่บนภูเขาที่ได้รับปัญหาและที่กำลังจะสูญเสียผลประโยชน์ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีร่วมกัน แต่การเมืองทั้งภายในกลุ่มและระหว่างก็กลุ่มยังคงดำเนินต่อไปในหมู่บ้าน การศึกษาการใช้และปรับสัญลักษณ์ที่เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับหมู่บ้านเป็นการภายใน และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ในบริบทของชุมชนใหญ่ น่าจะเป็นแนวทางการศึกษาและสร้างความเข้าใจพลวัตของการแข่งขันเพื่อเข้าถึงทรัพยากร และอำนาจภายในและระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี